

Модул 2.
В пълно съзнание за другия

Общо умение
Социална осъзнатост

Специфично умение
Смяна на гледната точка

СПРИ! ПОМИСЛИ ПАК.

Днес ще се науча...

Да търся повече информация, за да разбера напълно възгледите на другите.

Ще имаме нужда от...

Описание на ролите, изрязани от работните тетрадки на учениците: По една роля на ученик.

План на урока

1

Въведение

Всеки човек възприема нещата по различен начин. Днес ще говорим за това. Ще видим дали това е вярно. Бързичко, нека всеки, който харесва супа, да стане прав! Седнете. Сега нека всеки, който обича да гледа телевизия, да се изправи! Седнете. Сега нека всички, които харесват пикантната храна, да се изправят. Седнете. Днес ще говорим за това как всички виждаме нещата по различен начин.

2

Същина

Без да разговаряме помежду си, нека разгледаме картинките на страницата „Какво виждате?“ в работните тетрадки (вж. Материалите за ученика). Не казвайте нищо на никого. Определете какво виждате на всяка снимка и го запишете до всяка картинка.

Дайте им няколко минути. Помнете, че отговорите може да са различни. Задайте следните въпроси и изслушайте своите ученици. Оставете ги да си покажат един на друг как да тълкуват изображенията, които са идентифицирали.

- Какво видяхте на картинка № 1? Кой разпозна млада жена? Кой разпозна стара жена? Някой видя ли нещо различно?
- Какво видяхте на картинка № 2? Кой видя две лица? Кой видя чаша? Някой видя ли нещо различно?
- Какво видяхте на картинка № 3? Кой видя котка? Кой видя мишка? Някой видя ли нещо различно?
- Има ли грешни отговори? Защо да или защо не?

Няма погрешни отговори, защото в една и съща картинка всеки от нас може да види различни неща. Важното е да наблюдавате в детайли и да обръщате голямо внимание, за да разберете защо другите възприемат нещата по различен начин от нас.

Понякога е трудно да разберем защо другите се държат по определен начин. Случвало ли ви се е някога, да не можете да разберете защо някой е направил нещо?

Изслушайте учениците.

Точно както можем да гледаме на снимките по различни начини, хората могат да имат различни гледни точки в една и съща ситуация. Сега ще ви прочета една история:

Състезанието

В междучасието всички обичат да играят на различни игри. Някои – на гоненица, други – на стражари и апаши, трети – на дама и т.н. Днес някой предложи да се състезават. Но забавната част е, че трябва да се сформират отбори от по трима. Лора иска да бъде в една група с Мило и Жени, защото знае, че са бързи.

Състезанието започва и изведнъж Лора и Мило започват да се карат, защото Мило не бяга достатъчно бързо. Мило изглежда отегчен и не казва нищо. Лора продължава да му вика и да го дърпа, за да го накара да бяга по-бързо. Жени се вбесява, защото мисли, че те вече не желаят да бягат с нея. Те просто я оставят да продължи да бяга сама пред тях, и тя накрая отива да играе някъде другаде.

- Защо мислите, че Мило не тича бързо?
- Защо смятате, че Лора крещи на Мило?
- Защо според вас, Жени отива да играе някъде другаде?

Изслушайте учениците.

Всичките ви идеи са много добри. Нуждаем се обаче от повече информация за героите и защо са реагирали така. Имам три листа с повече информация. Единият е за Мило, другият – за Лора, а третият – за Жени.

В Материалите за ученика ще намерите три полета с информация за всеки герой. Изрежете ги и раздайте на различни ученици.

Да видим какво има да каже Мило.

Помолете ученика с листа за Мило да го прочете на глас. Направете същото с ученичките, на които сте раздали листовите за Лора и Жени. Задайте следните въпроси и изслушайте своите ученици.

- Защо Мило не бяга бързо? Какво мисли Лора за това?
- Защо Лора дърпа Мило? Какво мисли Мило за това?
- Защо Жени отива да играе някъде другаде?
- Какво щеше да се случи, ако нямаше цялата информация?

3

Обобщение

- Какво научихме днес?
- По еднакъв начин ли виждаме нещата всички?
- Защо виждаме нещата по различен начин?

Възможен отговор: Защото имаме различен опит, защото всеки има своя собствена гледна точка, защото се намираме в ситуации, които са различни от тези на другите и т.н.

Всички разбираме нещата по различен, в зависимост от това, което мислим, чувстваме и информацията, с която разполагаме. Както видяхме днес, важно е да се поставим на мястото на другите и да се опитаме да разберем защо правят нещо по определен начин. Ако се налага, трябва да ги помолим да пояснят, за да можем да разберем.

Материали за ученика

Какво виждате?

Вижте картинките по-долу и отговорете на въпросите:

Картинка 1

Какво виждате на тази картинка?

Картинка 2

Какво виждате на тази картинка?

Картинка 3

Какво виждате на тази картинка?

Роли

Ти ще играеш **Мило**:

Искаш да се състезаваш с Лора и Жени, но със затичването, стомахът започва много да те боли. Не искаш да спиращ, но болката е силна. Лора започва да ти крещи, както винаги, да се стегнеш и да бягаш по-бързо. Вече не искаш да бягаш, защото коремът наистина те боли, и се ядосваш на Лора, защото тя продължава да те дърпа.

Сега обясни на Лора и Жени какво си си мислил и как си се чувствал.

Ти ще играеш **Лора**:

Искаш да спечелиш състезанието, но виждаш, че на Мило не му се тича. Мислиш, че това се дължи на неговия мързел. Тъй като не искаш да изгубиш, му казваш да бяга по-бързо. Може би това ще го насърчи. Когато виждаш, че Мило не иска да бяга бързо, се ядосваш и започваш да го дърпаш за ръката, за да го накараш да бяга по-бързо, но той не иска.

Сега обясни на Мило и Жени какво си си мислила и как си се чувствала.

Ти ще играеш **Жени**:

Радваш се, че ще бягаш с Лора и Мило, защото мислиш, че заедно можете да спечелите. Изведнъж виждаш, че Лора и Мило изостават. Изглежда си играят на друга игра, защото Лора държи Мило за ръката. Мислиш, че те вече не желаят да бягат с теб, защото са далеч назад, така че решаваш, че би било по-добре да отидеш, да си играеш някъде другаде сама.

Сега обясни на Лора и Мило какво си си мислила и как си се чувствала.

Концепции, съвети и често задавани въпроси

1

Основни концепции

Смяна на гледната точка: Да гледаме на света от различна от обичайната ни гледна точка. Помага да разберем какво могат да мислят или чувстват другите в дадена ситуация, като се опитаме да видим това, което виждат те. Както при деца, така и при възрастни, смяната на гледната точка се свързва с по-голяма емпатия, просоциално поведение и по-благоприятно отношение към лицето (или групата), чиято гледна точка е възприета (Furr, 2008).

Социална осъзнатост: Способността да приемаме гледната точка и да емпатизираме на другите хора от различни среди и култури, да разбираме социалните и етичните норми за поведение и да признаваме семейните, училищните и обществените ресурси и подкрепа (CASEL, 2015).

За да могат Вашите ученици да развият това умение, важно е да им помогнете:

- Да разберат какво мислят и чувстват другите в дадена ситуация, за да могат да вземат под внимание и други гледни точки.
- Да наблюдават, да задават въпроси и да се упражняват да слушат активно, за да разберат какво мислят другите в дадена ситуация.
- Да осъзнаят, че хората могат да имат различни гледни точки в една и съща ситуация.

2

Съвети за учители и родители

- Когато се сблъскат със ситуация, в която може да има разногласия, като в междуличностен конфликт, помогнете на децата да опитат и разберат гледните точки на другите и да осъзнаят, че те може да се различават от тяхната. Можете да зададете въпроси, като: „Какво според вас си мисли другият човек?“ или „Защо според вас този човек се чувства така?“
- Когато четете приказки на децата, попитайте ги за гледните точки на различните герои. Например „Какво мисли този или онзи човек?“ Можете също така да задавате въпроси, които да им помогнат да се замислят и да си представят различни обяснения, като например: „Какво може да се е случило?“ или „Какво се е случило в действителност?“

3

Често задавани въпроси

- **Защо е важно да се упражняваме да виждаме нещата от гледната точка на другите?**

Защото хората може да имат различни гледни точки. Като виждаме нещата от гледната точка на други хора, развиваме мисленето си и можем по-добре да разбираме какво могат да мислят или чувстват другите. Децата, които са развили способността да виждат нещата от гледната точка на другите, могат по-лесно да решават своите междуличностни конфликти, да имат по-гъвкав процес на размисъл (могат да намират няколко обяснения) и обикновено реагират с отстояване на позицията си, вместо да прибегват до агресия.

- **Едно и също ли е да виждаме нещата от гледна точка на другите и да проявяваме емпатия?**

Двете умения са тясно свързани. Въпреки това, да виждаме нещата от гледна точка на другите включва познавателен процес, при който се опитваме да разберем какво мислят или чувстват другите в дадена ситуация, докато емпатията включва емоционален процес, при който ние чувстваме това, което чувстват и другите или поне чувстваме емоции, сходни с техните.